

KURT

GE

BAU

ER

SNY / BÁSNĚ / TEXTY

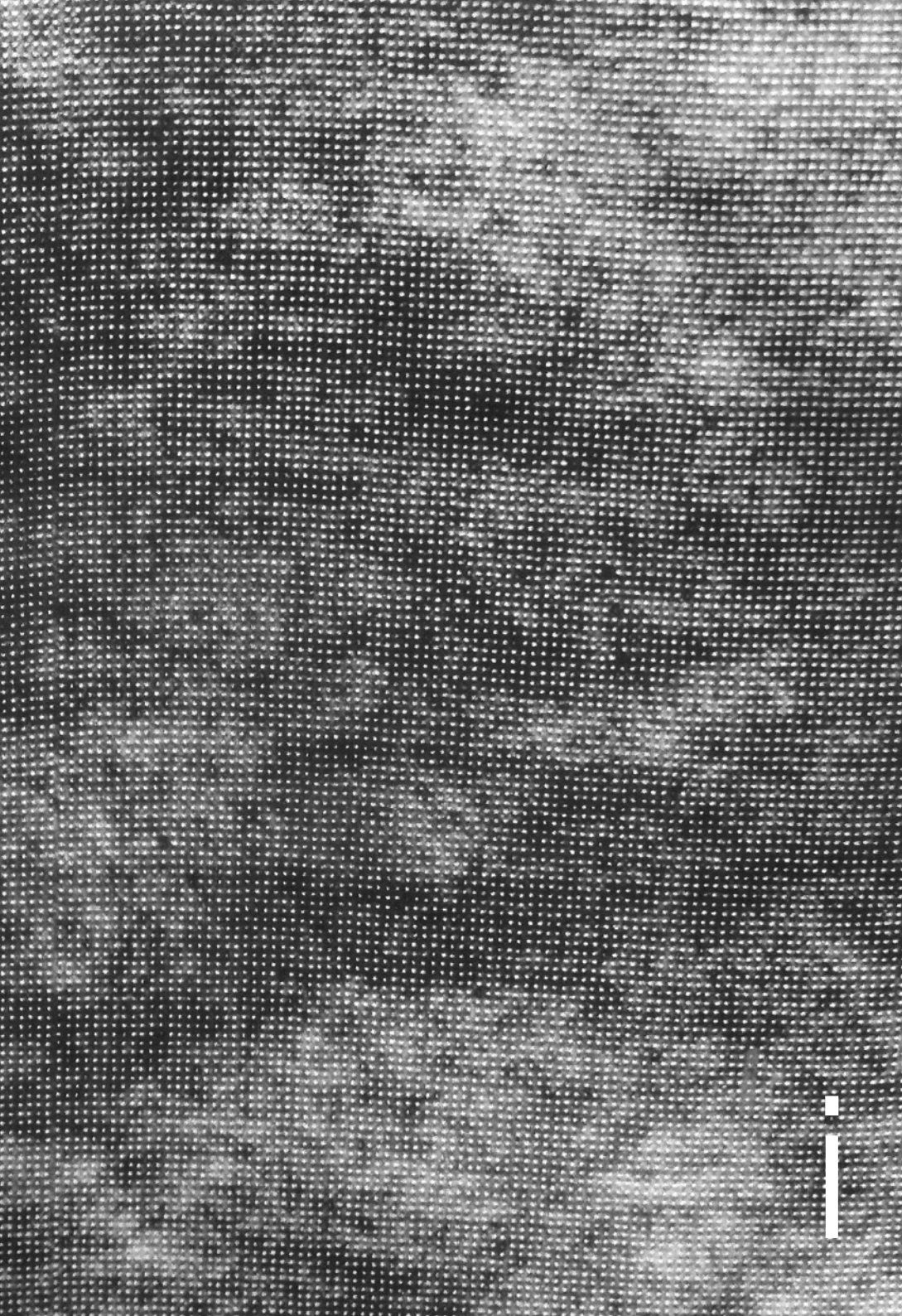

KURT GEBAUER

SNY / BÁSNĚ / TEXTY

Grada Publishing

SNY

Jeden den

(Curriculum vitae)

Četba tohoto příběhu je na vlastní nebezpečí.

Dětem se tato četba nedoporučuje, hrozí nebezpečí úrazu.

Zdálo by se, že umění létat jen pomocí vlastního těla, bez strojů či přístrojů, je dar od boha – dar nadpřirozený, jímž bývají nadáni andělé, duchové, snové bytosti a jen málokdy lidé. Jsou to případy jen velmi vzácné a obecně se předpokládá, že i u těchto lidí je toto nadání tak absolutní, že létají bez nejmenší námahy. Jejich létání se nám jeví spíše jako vznášení. (A není divu. Vždyť ruce a nohy člověka nejsou tak silné ani tak utvořeny, aby mohly nést jeho těžké tělo vzduchem.)

Můj případ byl trochu jiný a z toho jsem usoudil, že vše, co se o této záležitosti ví, je jen půl pravdy. Především si myslím, že člověku může být dána jen touha a určité předpoklady k létání, ostatní se nabývá postupně, a to tím, že se všemožně snaží vzlétnout, což je zkouškou trpělivosti, rozumu a víry. Pak je nutno se vznést, k čemuž je potřeba vůle, nadšení, síly a také určité techniky, ale i kus štěstí či dobré nálady. A nejen to: aby se z prvního nadšeného pokusu nedostavila závrať, je potřeba už vědět, jakým způsobem bylo docíleno vzletu. Čili jde o určitou jistotu a ta se nejlépe získá pozvolným prodlužováním letů nízko nad zemí, teprve později ve větších výškách.

Ovšem – to je všechno teorie, kterou zřejmě člověk při prvních pokusech neprožívá rozumově, ale spíše instinktivně, a pokud má to štěstí a přežije první lety, tak dodatečně vydedukuje, jakým systémem se tomu naučil.

Já sám si nevzpomínám na popudy svých prvních pokusů ani na způsob, jakým se mi povedlo vzlétnout, ačkoli na další pocity si zcela zřetelně pamatuji. Jako ve filmu vidím krajiny, kterými jsem proletěl, místa, kde jsem přistál, lidi, které jsem překvapil, i myšlenky, na které jsem při tom myslel.

Mám dojem, že ze začátku u mne ani neexistovala nějaká touha létat. Nemohl jsem totiž vědět, že je něco takového možné. Na počátku, který si pamatuji jen mlhavě (snad proto, že se z mlh skutečně rodil), jsem totiž byl chlapcem zcela přírodním. Neznal jsem náboženství, nevěděl jsem o andělech, ani jsem se asi příliš nezajímal v přírodě o věci, které se mě bezprostředně netýkaly, takže jsem například neznal ptáky. Je ovšem také možné, že tenkrát nebyli. Zkrátka o létání jsem nic nevěděl. Jak jsem tedy mohl toužit po tom, o čem jsem nevěděl, že je možné? Žil jsem tenkrát svou vůlí žít, protože jsem byl mladý. Mé starosti vznikaly jen z potřeby hrát si a existovat. Byl jsem zřejmě dost neposedný – aniž mi kdo v čem bránil. Soudím tak podle míst či spíše živelů, se kterými jsem se v prvopočátku setkal. Byla to zřejmě místa, která nikdo jiný kromě mne nevyhledával, nepamatuji si totiž v té šedi stromů, vody, vzduchu a země na jediného člověka. Kdybych někoho potkal, určitě bych si jej zapamatoval alespoň jako teplejší skvrnu v těch šedivých krajinách. Možné však je, že jiní lidé přicházeli do týchž míst v jiný čas, takže jsem se s nimi nestřetl. Přesto předpokládáme-li, že lidé existovali, zdá se nemožné, abych někoho nezahlédl. Proto mě napadá podezření, že jsem na svá oblíbená místa přišel jen zřídkakdy nebo jsem tam byl jen jednou a zaryla se mi do paměti tak silně, jako bych tam setrval stále. Na mysl mi však přichází ještě jedna možnost – neměl jsem mezi lidmi přítele, a proto se mi lidé jevíli šedivě, bezvýrazně. Tak se mohlo stát, že ostatní živly setřely úplně přítomnost lidského živlu v mé paměti.

V prvopočátku byl jakýsi lesík stromů a křovin: nyní je mi jasné, že křoviny a stromy mají také větve a listí, ale tenkrát to pro mne byly jen šedivé kmeny, různě silné, většinou svislé nebo víceméně mírně nakloněné, mezi kterými jsem se proplétal v různých výškách, přidržuje se kmenů. Skákal jsem z jednoho kmene na druhý a vždy jsem se *obejmutím* stromu zachytil. Mé přeskoky byly stále odvážnější, ale i nedbalejší: příliš jsem se těšil z té zábavy, a tak se mi stalo, že

jsem v opojení po několika rychlých přeskocích, které mi daly pocit souvislého letu, nenamířil své tělo na některý z kmenů, ale jen tak naslepo mezi ně. Už setinu vteřiny před odrazem jsem si uvědomil svou zkázu, jenže pozdě.

Mé nohy mě vymršťují. Ruce se už ničeho nedrží – skok a padám z té výšky k zemi. Pamatuji se na tlak vzduchu pod *rozpřaženými* pažemi, které jsem měl po odrazu v loktech ohnuty. Pudově jsem se jimi několikrát opřel do vzduchu jako křídly. Zdálo se mi, že se pád mírní. Tloukl jsem jimi ještě zoufaleji v poslední naději, že snad tak prudce nedopadnu, a k mému nesmírnému údivu jsem se ve vzduchu zcela zastavil. Hrůza ze smrti se v té chvíli proměnila ve zběsilou radost a já nepředstavitelnou rychlostí s nadlidskou silou rozkmital své paže. To mě povyneslo asi o metr vzhůru a já ze strachu, že mě síly opustí, jsem zahrabal rukama, abych se dostal kupředu. Trochu jsem ztrácel výšku, ale už jsem se blížil k jednomu kmenu a tam jsem se zachytil všema čtyřma. Přitisknut na pevný kmen stromu jsem cítil, jak mi vzrušeně bije srdce. Byl jsem živ a měl jsem za sebou let vzduchem.

V prvních chvílích mě ani nenapadlo, že bych mohl létat znovu: takovou sílu vyvinout – to se povede jen v nebezpečí smrti, a to možná jen jednou. Byl jsem rád, že žiju. Už nikdy si nebudu počínat nerozvážně. Ale když jsem za chvíli šplhal po stromě nahoru, napadlo mě: co kdybych při letu k pohybu paží přidal pohyb nohou jako při šplhání na strom? Chodidly bych se opíral o vzduch a pomohl tak pažím. Když mě má radost ze „znovunarození“ začala nudit, zkoušel jsem opatrně pády, které pomocí pohybů paží a nohou dopadaly jako přelety mezi kmeny stromů. Tato hra mi dávala pocit ohromné blaženosti. Zatoužil jsem si zaletět na volném prostranství.

Možná však, že důležitějším momentem pro létání byla tato událost: pamatuji se, jak jsem plaval proti proudu rychlé peřejnaté řeky, která protékala lesem. Mé tělo kladlo značný odpor souvislému proudu a pěnivým vlnám. Usilovné plavání mělo jen ten účinek, že jsem vždy postoupil o pár centimetrů a zase jsem byl stržen zpátky.

Tato nepohyblivost mě vybičovala k nejsilnějším záběrům paží a nohou, jakých jsem byl schopen. Posedla mě zběsilost. Chtěl jsem

za každou cenu plavat proti proudu. Údery paží byly rychlé a silné – mé tělo se už dostalo na hladinu, můj trup, nadlehčován rychlými údery paží, se dostal nad vodu. Odpor vody byl tím pádem nepatrný a já plul několik vteřin proti proudu. A tu mé tělo v té rychlosti narazilo na protipohyb větší vlny a vymrštilo se celou přední částí do vzduchu. Plul jsem v této šikmé poloze, rukama rozrážeje vzduch a nohama, které byly ponořeny jen chodidly, jsem se odrážel normálním plaveckým tempem. Že bych se vznesl úplně nad vodu, na to se nepamatuji.

Významu této příhody by nasvědčoval fakt, že celá technika mého létání, kterou jsem si postupně vypracoval, bylo vlastně plavání stylem „prsa“ s tím rozdílem, že tělo při letu viselo téměř svisle dolů, hlavou trochu dopředu, přičemž nohy pracovaly jako vznášející se motor a ruce sloužily pohybu vpřed nebo pomáhaly nohám k pohybu vzhůru, když bylo třeba stoupat.

Takový jeden z prvních letů na volném prostranství se mi povedl takto: Stál jsem na kopci. Pode mnou krajina. A tu v návalu jakési divoké radosti jsem se rozběhl prudce ze svahu. S roztaženými pažemi jsem si připadal, že se vznáším nad údolím. Ve chvíli jsem nabral tak šílenou rychlost, že nebylo možno zastavit. Nohy už jen utíkaly za padajícím tělem. Kdybych běh brzdil, rozbil bych si hlavu pádem ze svahu. Prudce jsem se blížil ke smrkovému lesu.

Bylo jisté, že se *rozbiju* o některý strom. V nebezpečí smrti byl jsem schopen riskovat cokoli. Byla jen jedna možnost – vznést se. Bez váhání jsem prudce zamával pažemi jako křídly a špičkami nohou se odrážel co nejvýše. Pak jsem krátkými doteky našlapoval na bodláky a keře, které mi přišly do cesty. Za nimi byly vršky smrčků stále větších. Dotýkal jsem se špičkami chodidel tak krátce, že se tenké větvičky nestačily ohnout. Než jsem doletěl k silným stromům, odrážel jsem se nohama v jemném rytmu a vznášel jsem se vzduchem. Tak mé tělo stoupalo šikmo vzhůru do výše korun stromů. Nastala chvíle letu, než jsem se zabořil do jehličí a chytil se haluzí.

Opět to byl strach z pádu, který mě donutil přerušit let. Při každé z těchto příhod byl totiž let pro mne něco nového. Při žádné z nich jsem si nezapomněl, že jsem někdy létal, a tak těžko mohu určit, jak po sobě

tyto příhody následovaly. Je však jisté, že každý z těchto zážitků ve mně posílil touhu létat. Je zajímavé sledovat tu návaznost až ke kořenům mé touhy. Na to, že létat je možné, jsem přišel – nutno přiznat – většinou z bujnosti a ze strachu před smrtí.

A jak jsem se dostal k těm bláznivým činům a na samý pokraj smrti? Inu, nevědomá touha létat mě přivedla do těchto nebezpečných situací. Neboť co jiného je lezení po stromech než primitivní možnost dostat se nad zem a vidět dolů jako při letu. A co jiného je plavání, když ne nápodoba letu vzduchem ve hmotě, která člověka lépe unese než vzduch? A co je tak vzrušujícího na běhu a poskakování z kopce, když ne to, že se člověk chvílemi odpoutá od země a rozráží vzduch jako při letu? A tak touha létat byla asi ve mně jako skryté dynamo od nejdávnějších dob a vždy mě přes všelijaké životní situace hnala do prostoru k nebi, až jsem jednoho dne skutečně vzlétnul.

Abych mohl podnikat delší lety bez opory stromů, musel jsem posílit tělo různými cviky. Zkoušel jsem se odpoutat přímo od země prudkými výskoky a *následovnými* letovými pohyby, ale jako by u země byla přitažlivost silnější, vždy jsem po krátkém nízkém vzlétnutí skončil zase na zemi. Nejlépe se mi startovalo stále ještě ze stromů. Překonával jsem už vzdálenosti kolem deseti metrů, takže jsem poletoval mezi stromy v řídkém lese. Stále to však byly jakési přeskoky provedené s největším napětím sil, takže jsem ani neměl čas se při letu radovat z prostoru nad zemí. Jen někdy, při zvlášť dobré kondici, jsem se vznášel lehce, nohy a ruce pracovaly s jakousi samozřejmostí, takže jsem se chvíli vznášel, prohlížel si s rozkoší věci pod sebou a opájel se prostorem. Nikdy jsem však nevydržel dlouho. Nechtěl jsem se vyčerpávat, chystal jsem se nad koruny stromů. Občas jsem poletoval nad vrbičkami u řeky, a tu se můj pohled zatoulal na druhou stranu, kde za oparem nad řekou se mi krajina zdála být barevnější a bohatší než můj šedivý břeh. Ten se sice již vynořil z mlh, neboť se zřejmě blížilo poledne, ale přesto byl značně divoký. Šedivé stonky stromů a keřů, šedivá země a voda a kovově šedivé nebe.

Druhá strana byla prosluněna. I v té vzdálenosti jsem rozeznával, že stromy měly koruny zelené v různých odstínech a některé kmeny

zářily červenavě. Tušil jsem tam přítomnost lidí. Dokonce jsem, myslím, nějakého člověka zahlédl blížít se k řece, ale to jsem se rychle snesl k zemi a skryl se za houštinami. Nechtěl jsem, aby někdo viděl, jak létám. Na druhém břehu jsem se chtěl ukázat, až budu umět létat zcela dokonale. A tak jsem opět posiloval svaly na rukou a nohou zdoluhavými cviky, jež nebyly nikterak zábavné, a jen vidina výšek mě držela při tom *sebetýrání*.

Za nějakou dobu jsem však již nedovedl potlačit svou touhu po druhém břehu a přelétl jsem řeku, abych se alespoň podíval. Všechny ty malé pestré tečky se staly mohutnými a z barevných skvrnek se staly věci, každá svým způsobem členěná a nějak zajímavá. Letěl jsem nad skupinkami zelených keřů, jež se leskly na slunci. Mezi nimi šťavnatý trávník a na něm leželi, seděli nebo skotačili lidé různě barevně oblečení. Poprvé jsem si uvědomil, že na sobě nic nemám, že jsem nahý. A letěl jsem dál. Vznesl jsem se do výše mezi vysoké, jak pilíře mohutné kmeny borovic s červenou krabatou kůrou, na které by se bylo možno dobře zachytit. Nade mnou rozložené koruny – samé chomáče stříbřitě zelených střípaců proplétané oranžovými větvemi. A skulinami mezi nimi jsem viděl nekonečně hluboké, temně modré propadliště, ve kterém sem tam proplul bílý mráček. Až nad ně se podívat – to byla moje touha. Pode mnou, kolem úpatí stromů, se vinuly šedivě růžové chodníky holé země mezi uschlou trávou. Paprsky slunce, jež probleskovaly skulinami v korunách borovic, vrhaly na zem světlé skvrny a chodci, kteří jimi procházeli, zářili nejrůznějšími barvami vlasů a oděvů. Chvillemi šly téměř průvody lidí, ale mě si málokdo povšimnul, neboť všichni hleděli před sebe. Jen občas někdo zvedl hlavu, aby se podíval do korun stromů. Když jsem to zpozoroval, rychle jsem přelétl z jednoho stromu na druhý, abych je udivil. Většinou mě nestačili zpozorovat a opět sklonili hlavu. A ten, kdo se díval déle a spatřil mě, chvíli na mne zíral a pak šel dál, nebo na mne upozornil lidi ve svém okolí. Ale já měl někdy pocit, že na mne ukazují ne kvůli tomu, že létám, ale proto, že jsem nahý, a tak jsem se letěl ukrýt do koruny stromu. Pro děti to snad mohla být vzrušující podívaná – létající člověk vysoko v korunách mezi záblesky slunce. Přál jsem si vždy vědět, co si o tom myslí, zda mě mají za ptáka či anděla nebo za to, co jsem, neboť se samozřejmostí jim vlastní mě napodobovaly na zemi.

Svá cvičení v odrazu od země jsem nyní zkoušel mezi bezovými keři, kde na mne nebylo vidět. Snad jednou nebo dvakrát se mi podařilo skutečně vzlétnout ze země, ale vždy jsem si při tom pomáhal drobnými odrazy nohou o rostliny a keře.

Zcela jasně si pamatuji, že při všech radostech, které mi létání poskytovalo, vyžadovalo ode mne značné námahy a vypětí. Vzpomínám na jednu chvíli, kdy jsem uletěl příliš velkou vzdálenost, síly mi došly a já téměř jako kámen padal k zemi. Z posledních sil či spíše silou vůle jsem donutil ztuhlé paže a nohy zapracovat, aby mé tělo dovlekly ještě několik metrů sestupného letu ke kmenu nejbližší borovice. Křečovitě jsem zaryl nehty do kůry. Mé údy už neměly ani sílu pevně sevřít kmen, a tak jsem po drsné kůře sjížděl dolů, odíraje si ruce, stehna i břicho. Myslím, že tento nepodařený let mě vyděsil víc než všechny ty zachráněné pády, když jsem se učil létat. Narazil jsem na hranici, kterou jsem nemohl překonat. Objevil jsem, jak omezené jsou mé možnosti. Přecenil jsem své síly – ruce i nohy mě přestaly poslouchat, vůle ochabla. Uvědomil jsem si, že lety do větších výšek musím odložit, až své tělo vycvičím k několikanásobně větší vytrvalosti. Z této perspektivy jsem byl zoufalý. Vždyť jsem mučil tělo všelijakými cviky až do úmru každou chvíli. Budu mít vůbec čas se dostat do potřebné kondice? Zatím budu muset létat na mnohem kratší vzdálenosti, nechci-li se zabít. Vždyť nebýt nablízku ten strom, už jsem mohl být mrtev nebo zmračen.

Přes tyto drobnější neúspěchy jsem se zanedlouho rozhodl podniknout delší let nad volným prostranstvím. Došlo k tomu zcela náhodou. Při svém létání jsem se dostal až na okraj lesa, kde jsem se uhnízdil ve větvích smrků, abych mohl pohodlně sledovat, jak slunce sestupuje za okraj země. Předě mnou se rozprostírala obrovská step s uschlou trávou, obarvenou do oranžova paprsky zlátnoucího slunce. Step byla téměř rovná, jen v dálce na obzoru bylo vidět nepatrné zvlnění. Měl jsem tedy výborný rozhled. Obzor se zdál být docela blízko a já zatoužil zaletět si k té zlaté kouli, která se k němu blížila. Uvolnil jsem rychle svaly několika cviky, párkrát jsem se zhluboka nadechl a odrazil se od větví. Brodil jsem se nazlátlým vzduchem rychle kupředu. Byl jsem blažen v tom rozlehlém prostoru. Byl jsem tu

já, pode mnou země a přede mnou slunce. Tu jsem si všiml, když jsem zvolna nabíral výšku, obzor se vůbec neblíží, ale spíše vzdaluje. Ohlédl jsem se zpátky. Les byl už téměř půl kilometru za mnou. Uvědomil jsem si, že nelze překonat tu vzdálenost ke slunci jedním letem a po stepi směrem k obzoru nejsou vidět žádné stromy, na kterých bych si mohl odpočinout. Kdybych se pak snesl k zemi, nemohl bych se už vznést ani ke zpáteční cestě. Mimo to ohnivá koule pokračovala na své dráze k obzoru velmi rychle, takže ani při ideálních podmínkách bych nedoletěl před jejím západem. Rozhodl jsem se let ke slunci odložit na dobu, až budu zdatnější, s předsevzetím, že vyletím v časnější denní dobu. Zaletěl jsem si ještě asi sto metrů kupředu a tam jsem se vzadu ve vzduchu téměř zastavil asi třicet metrů nad zemí před tváří slunce, které již červenalo. Jakýsi stesk mi padl do duše. Rozhlédl jsem se ještě jednou po široké krajině, pohlédl na daleký modravý obzor, ještě jednou na slunce a *stříhavým* pohybem nohou jsem otočil své tělo a letěl zpátky. Byl už nejvyšší čas. Mé končetiny už pracovaly dosti těžce, a tak jsem se s úlevou zachytil ve větvích. Odpočinul jsem si jen malou chvíli, neboť den se chýlil ke konci a já chtěl té chvíle, jež mě dělila od noci, užít co nejvíce. Poletoval jsem alespoň v nízkém porostu a radoval se z krásného podvečera. Dostal jsem se tak hlouběji do lesa k podivnému akátovému háji, či spíše džungle to byla, zarostlá vším možným křovím. Akáty obrůstaly jakýsi svah, nahoře zakončený zchátralou kamennou zdí, za kterou trčely ruby rozmanitých pomníků. Hřbitov – pomyslel jsem si.

Pronesl jsem se křovím dovnitř lesíku, stoupal až do výše hřbitova a zachytil se ve vidlici akátu, který byl od zdi vzdušnou čarou asi tři kroky. Rozhlédl jsem se po prostranství, které zeď obklopovala, a žasnul jsem. To, co jsem považoval za hřbitov, byl krásný rozlehlý park posetý lavičkami, na nichž seděli jeden vedle druhého pestrobarevně oblečení lidé nejrůznějšího stáří. Tyto skupinky se rozkládaly až daleko dozadu, kde se ztrácely pod obrovskými listnatými stromy. To, co jsem považoval za kamenné pomníky byla záda lidí, kteří seděli na lavičkách těsně za zdí. Po pravdě řečeno celý ten park i z tohoto pohledu silně připomínal hřbitov. Lidé seděli tak klidně, že se v tom množství nejevil žádný pohyb. Jako by sami sobě svými těly tvořili pomníky. Také uspořádání sypaných chodníků mezi nimi připomínalo hřbitov. Zaujalo mě pět postav, které seděly nejbliže ke mně přímo za zdí. Viděl jsem rovněž jen jejich záda